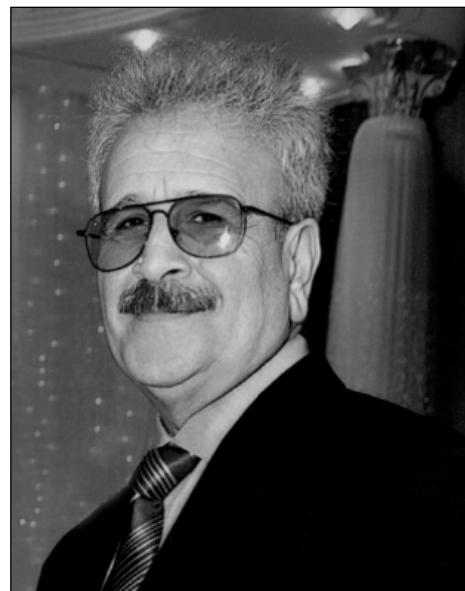

KIVDF
Layihənin istiqaməti:
“İctimai və dövlət maraqlarının müdafiəsi”

Səxsiyyət! Onu sözlə ifadə etmək azdır, onu satın almaq mümkün deyil. Xarakteri bütöv, əxlaqi təmiz, mənəviyyatı yüksək, cəmiyyətdə mövqeyi olan səmimi, mehriban insanlara şəxsiyyət deyilir.

Tariyel Veliyev şəxsiyyət idi. Adamlar ona tərəf məyilli idilər, onu görəndə sevinirdilər. Artıq saçlarına dən düşmüş, möhkəm bədənli, asta danışan Tariyel həmişə diqqət mərkəzində olurdu, hər yerdə arzu edilən qonaq idi.

Azərbaycan Televiziyasında rejissor T. Veliyevi hamı yaxşı tənyir və sevirdi. İlk çoxseriyalı televiziya tamaşasına - dramaturq Aslan Qəhrəmanovun "Sənə axtarıram", "Bağıشا" və "Səndən xəbərsiz" trilogiyasına quruluş verəndən sonra onu milyonlar tanıdı və sevdı. İndiye kimi de bu üçseriyalı televiziya tamaşasını xatırlayırlar. Bu televiziya tamaşaları Azərbaycan Televiziyasının Qızıl fondunda qorunub saxlanılır. Həmkarlarının dediyine görə, birinci iki tamaşa efiyre verildikdən sonra respublikamızın müxtəlif regionlarından redaksiyaya 27 min tamaşaçı məktubu daxil olmuşdur. Həqiqətən bu, ədəbi hadisə idi.

Baş rolların ifaçılarının dediklərindən: **Xalq artisti Firəngiz Mütəllimova:** "Mən deyirdim ki, aktyorluq sənətini seçmirlər, o, Tanrı vergisidir. Sonralar isə onu sevirsən, tamaşaçı rəhbəti qazanırsansa, səhər zirvəsine ucalırsan. Bele xoşbəxtlik mənə də nəsib olub. Bunun üçün de xatırını qardaşından artıq istədiyim, zəmanəmizin en istedadlı, en qədirbələn televiziya rejissor Tariyel Müləmətinə minnətdaram. İndiň özündə də mənə oynadığım həmin rolun adı ilə müraciət edirəm..."

Xalq artisti Yaşar Nuri: "Tariyelle işləmək, çəkilişlər aparmaq həm asan, həm də çətindir. Unutqan, yaddaşsız aktyor danlamırdı. Amma onun üzünə elə baxırdı ki, bilmir sən qəti qərar verir, yoxsa təvəqqəf edir ki, rejissor mızanına doğru-dürüst əmel et, tamaşaçıının profiline uyğun oyna. Dostumuz, sevimli sənətkarımız quruluş verdiyi hər bir ekran eşərinin fundamentini beynində, ürəyində yaradır, sonra araya-ərsəyə getirir.

O özündən əvvəlki şərəfli yolu çox böyük uğurla, ləyaqətələ davam etdirir..."

O da maraqlıdır ki, rejissor T. Veliyev əvvələ bir tamaşaçı quruluş verməyi planlaşdırıbmış, lakin "Sənə axtarıram" efiyə göstərləndən sonra Azərbaycan Televiziyasına çoxsaylı tamaşaçılar ardi-arası kəsilməyən məktublar yazırlar. Qərara alınır ki, 2-ci hissə çəkilişin. Beleliklə, "Bağıشا" yaranır. Eyni hal təkrar olunur. Yəni tamaşaçıların məktublarının sayı daha da çoxalır. Tamaşaçılar Elçinə (Yaşar Nuri) Gülnarın (Firəngiz Mütəllimova) ailə qurularını arzu edirdilər. Bu dəfə 3-cü hissə? "Səndən xəbərsiz" hazırlanıb efiye verildi.

T. Veliyev 3-cü hissənin çəkilişi ilə bağlı müsahibələrinin birində belə demişdir: "Tamaşaçıların xahişi ilə müəlliflə birgə tamaşaçıların ardını çəkdik. Tamaşaçıların sonu başqa formada çəkilmişdi, lakin məcbur olub qəhrəmanları birleşdirdi. Deyərdim ki, Azərbaycan Televiziyasında bu eser yegane tamaşa idi ki,

Kadr arxasında qalan rejissor

Tariyel Veliyev yüksək mədəniyyətə malik, bacarıqlı və istedadlı şəxsiyyət idi

tamaşaçı sevgisi, tamaşaçı arzusu bu qədər güclü oldu."

Bu gün məhəbbət mövzusunda hazırlanan tamaşalarda Elçin-Gülnar xarakterlərindəki rühun, hərəkətin o qədər də hiss olunmadığını deyən müxbir rejissorun cavabı belə olmuşdur: "İstəsek de, istəməsek de zamanla, dövrle ayaqlaşmaq lazımdır. Ümumiyyətlə, Elçin? Gülnar məhəbbəti bu gün yoxdur, deyərdim. Çünkü bugünkü genclik üçün hər şey daha da asanlaşıb, sadələşib. O elçatmaz məhəbbəti sanki onlar yaşamaq istəmirlər.

Üç hissədən ibarət tamaşa xeyli müddətdir ki, çəklib. Lakin görün tamaşaçı kütlesi buunu necə qəbul edir. Yaşılı və orta nəsil belə mənəvi dəyərləri yüksək olan əsərlərə öz gənclik xatırələrini, o elçatmaz illərin bir parçasını axtarırlar. Bugünkü gənc nəsil isə tamamı fərqli baxışla baxıla qarşılıyır".

Rejissor T. Veliyev bizim ana televiziyanıza en qiymətli adlandırdığımız məhiyyətinə, yeni xüsusiyyətinə, əsil mənasını ömrünün sonuna kimi özündə qoruyub saxlaya bilmədi. O, həmişə deyərdi: "Azərbaycan Televiziyası mənəviyyat televiziyasıdır. Televiziya həyatının əsas hissəsidir".

Tariyelin demokratizmi və həyata inamı insanlara, o cümlədən televizələrinə qayğından irəli gəlirdi.

Azərbaycanın tanınmış kino və televiziya rejissor, respublikanın əməkdar incəsənət xadımı Tariyel Təyyar oğlu Veliyev 1944-cü il fevralın 24-də İmisi rayonunda dünyaya göz açmışdır. Lakin o, orta təhsilini Bakının 172 nömrəli məktəbində almışdır. Həle uşaq iken kinoya və teatra böyük maraqlı göstərirdi, özü-

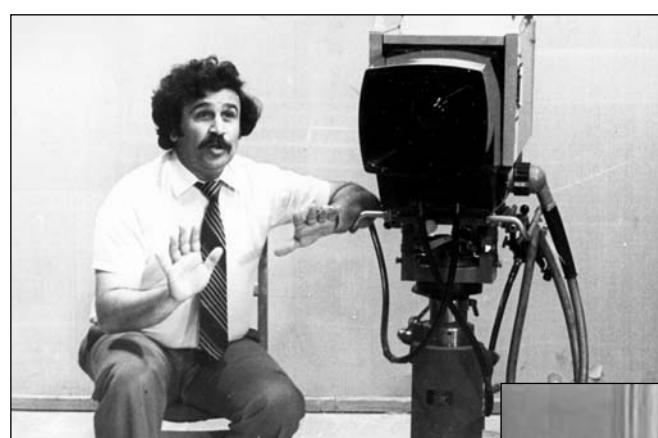
məyi məsləhət görür. Beləliklə, gənc mütəxəssis 1967-ci ildə radioda fəaliyyətə başlayır, "Qıtədən qitəye" onun ilk verilişi olur. İlk iş, ilk uğur. Ele ilk gündən o, işgüzarlığı, yüksək mədəniyyəti, işə məsuliyyəti ilə kollektivin diqqətini özünə cəlb edir. Sonradan Tariyel televiziya sahəsinə keçərək, burada da özünü istedadlı rejissor kimi göstərir və ömrünün sonuna kimi Azərbaycan Televiziyasında rejissor vəzifəsində çalışır.

Tariyel müəllim bu illər ərzində bir sıra televiziya tamaşalarının, sənədli filmlərin, dövlət tədbirlərinin, bayram proqramlarının, televiziya verilişlərinin quruluşçu rejissor olmaqla yanaşı, uzun müddət televiziyanın Ədəbi dram verilişləri baş redaksiyasının baş rejissor vəzifəsində işləyir. O, bir rejissor kimi yazıcılarından İsi Məlikzadənin "Qaranşus yuvası", Seyid Hüseynin "Məhəbbət macərası", Əziz Əhmədovın "Pəncərədə işq", Mar Bayciyevin "Duel", Anarın "Ötən ilin son gecəsi" (R. Həsənoğlu ilə birgə), "Evleri köndələn yar" (R. Həsənoğlu ilə birgə), Vəqif Səmədoğluun "Yaşıl eynəkli adam - 1" (R. Həsənoğlu ilə birgə) əsərləri əsasında televiziya tamaşalarına quruluş verir.

Bundan başqa, quruluşçu rejissor L. Məmmədəyovun "Atayevlər ailəsi", "Göz həkim", "Mehmanxana sahibəsi" və "Yad qızı", G. Gülelmədəva - Martinovanın "Sən həmişə mənimləsen", M. Ələkbərəzadənin "Defn edilmiş ölülər" və s. tamaşalarının televiziya rejissor Tariyel müəllim olmuşdur.

Azərbaycanın xalq artisti Əliağa Ağayev T. Veliyevin fəaliyyətinə belə qiymətləndirmişdir: "Ömrüm-günüm sehnədə, çəkiliş meydancalarında keçib. Amma Tariyel kimi mədəni, yuksaq tənda məsləhət, mizan, quruluş verən rejissor görməmişəm. O, təkce öz adını yox, həm də iş yerinin nüfuzunu, şərəfini qoruyur".

Bəli, Tariyel müəllimdeki bu xasiyyəti, bu işgüzarlığı, sənətə vurğuluğu ətrafında olanların hamisi görürdü. Hətta televiziyanın Ədəbi dram verilişləri baş redaksiyasının şöbə müdürü Həbibə Məmmədəxanlı belə deymişdi: "Oğul, sənə anan

nün dediyi kimi, incəsənət vurğunu idi. Məktəbin dram dərnəyində hazırlanın kiçik tamaşalarda iştirak edirdi.

T. Veliyevin uşaqlıq xatırələrində: "Mən uşaqlıq illərində televiziyyaya möcüze, nağıllar alımı kimi baxırdı. Gündərin birində meni və bacımı Azərbaycan Dövlət Genç Tamaşaları Teatrına apardılar. O vaxt biz hələ orta məktəbdə oxuyurduk. Sevincimizdən gecə gözümüz yuxu getmedi, şəhərə qədər oyaq qaldıq.

Maraqlıdır ki, teatrdə gördüklerimiz də nəşr-tamaşa idi. Ele o nağılla da mən televiziyyaya gəldim və həyatımı möcüzelər aləmi ilə bağlaşdım".

Tariyel elə bu isteklə, bu arzu ilə əvvələ indik Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetində, sonra isə Leningrad Dövlət Teatr, Musiqi və Kinematografiya Akademiyasında oxumış, kino və televiziya rejissor ixtisasına yiyələnmişdir. Bakıda onun sənət müləməti professor Mehdi Məmmədov olmuşdur. Bundan başqa, ona Adil İsgəndərov, Tofiq Kazımov və Lütfi Məmmədəyov kimi sənətkarlar dərs demiş, Tariyel onlardan seçdiyi sənətin sirlərinə dərindən yiyələnmişdir.

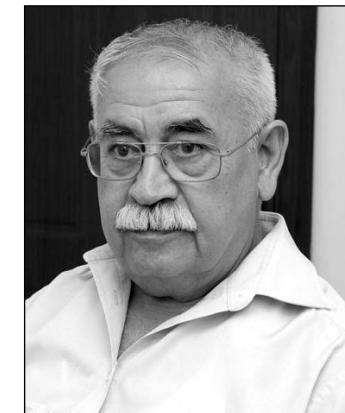
Onun televiziyyaya gəlməsi tarixçəsi de maraqlıdır. Tariyel əsgeri xidmətini başa vurub doğma Bakıya qayıtdıqdan sonra bir müdət rejissor Lütfi Məmmədəyovun xalq teatrında qoyulan tamaşalarda iştirak edir. Gündərin birində isə ... tələbə yoldaşı, Azərbaycan Teleradio Verilişləri Komitəsində çalışın Periz Cəfərov (rejissor Elxan Cəfərovun atası) ona bu yaradıcılıq təşkilatında bir yerdə işlə-

burada - studiyada, kameralar arxasında, rejissor pultunda populyarlıq, hörmət, nüfuz qazanmaq üçün dünyaya getirib. Sağ ol ki, etimadı doğruldursan.

Şən redaksiyamızın adını ucaltmaq üçün min bir əzəba qatlaşırısan".

T. Veliyevin yaradıcılığı çoxşaxəli idi. Onun Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevin hakimiyətini gəlməsinin 30 illiyi münasibətlə "Xalq həsr olunmuş ömür", Qurtuluş günü ilə bağlı "Xilas günü", elecə də "Heydər Əliyev - 75", "Əbədiyyət" proqramları yüksək seviyyədə hazırlanmışdı. Yeni il və Novruz bayramlarına həsr olunmuş bədii-publisistik, "Aktorlar və rollar", "Səhne xadimləri", "Yeni tamaşalar", "Sənət fədailəri" və başqa verilişləri təzəliyi ilə seçildi.

Onun "Azərbaycantelefilm" Yaradıcılıq Birliyində çəkdiyi "Gün keçdi" (2012; bestəkar

Aydın Kazimzadə,
Azərbaycanın əməkdar
incəsənət xadımı

Emin Sabitoğlu haqqında, "Qalalı dağlar" (1995; təmmetr.), "Ləyəqət hürçəsi" (2011; yazarı İlyas Əfəndiyev haqqında, təmmetr.), "Müğəm" (1995; təmmetr.), "Sənət axtarıq" (2013), "Tanrı payım, telli sazım" (2007) və s. televiziya sənədli filmləri müxtəlif illərdə ləntə alınsa da, bu gün də mavi ekranlarda uğurla nümayiş etdirilir.

Jurnalist Telman Mehdişanlının həmkarı haqqında dediyi dost sözü: "Öten əsrin 70-80-ci illəri haqlı olaraq milli tariximə qızıl həflərlə yazılıb... Ürkən sözlərini demək üçün görkəmli ziyalılar Azərbaycan Dövlət Televiziyasına dəvət olunardılar. On əsasi, biz günün mövzusuna uyğun süjetlər, reportajlar yanaşı, tamaşaları düşündürən, maraqlandıran bədii-publisistik verilişlər hazırlayardıq. Bu məsələdə en böyük, en çox əməyi, xidməti olanlardan biri Tariyel Veliyev idi. Rəhbərlik, kollektiv ona inanırdı..."

T. Veliyev Azərbaycan Televiziyasında işləmək yanaşı, 1988-ci ildən etibarən Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetində pedagoji fəaliyyət göstərirdi. İşə müəllim kimi başlayan Tariyel sonradan Kinoşünaslıq kafedrasının müdürü təyin olundu. Universitetdə "Televiziya rejissor" kafedrası yaradılardı. T. Veliyev kafedra müdürü vəzifəsinə keçirildi. O, 2007-ci ildən ömrün sonuna kimi bu kafedraya rəhbərlik etdi.

Professor T. Veliyev yüksək mədəniyyətə malik, bacarıqlı və istedadlı müəllim idi. Onun yetirdiyi onlara tələbə bu gün Azərbaycan televiziya məkanında müxtəlif kanallarda rejissor, operator, baş rejissor və digər vəzifələrdə çalışırlar.

Tariyel müəllim həm də gözəl ailə başçısı idi. Övladları - Vüqar, İlqar, Elmar atalarının yolunu davam etdirilərlər. Atalar yaxşı deyib: "Ot öz kökü üstə birətər."

Bu günlərdə Azərbaycan Dövlət Film Fondunda görkəmli televiziya və kino rejissor, professor T. Veliyev xatire gecəsi keçirildi. Xatire gecəsinə onun qohumları, tənisi, dostları, sənətkarlar və tələbələri toplaşmışdır.

Gecədə həmkarları çıxış edib T. Veliyev haqqında xatırələrini söylədilər. Çıxışlardan sonra Tariyel müəllimin tələbəsinin çəkdiyi və öz müəllimine həsr etdiyi "Kadr arxasında qalan rejissor" sənədli filmi nümayiş olundu.

Gözel insan və peşəkar rejissor T. Veliyev bu gün cisməni aramızda olmasa da o, ruhun həmişə bizimlər, dostlarının xatırələrində, yaratdığı televiziya tamaşalarında və çəkdiyi televiziya filmlərində yaşayır.

**Azərbaycan Respublikası Prezidenti
yanında Kütüvə İnformasiya
Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi
Fondunun maliyyəsi
əsasında hazırlanıb.**